

Ευτύχης Μπιτσάκης

Εθνικισμός και ενδοτισμός: μια πάγια αντίφαση*

Η ελληνική διπλωματία συνεχίζει να αντιμετωπίζει τρία αδιέξοδα: Κυπριακό, σχέσεις με τη FYROM, σχέσεις με τη «σύμμαχο» Τουρκία. Αλλά αδιέξοδο δεν σημαίνει στασιμότητα. Τουλάχιστον ως προς το «Σκοπιανό» και το Κυπριακό, ο χρόνος δουλεύει σε βάρος των καλώς νοούμενων ελληνικών συμφερόντων. Ας δούμε λοιπόν «πώς γίναν τα πράγματα» (Βάρναλης). Μια σύντομη αναφορά στα γεγονότα θα αναδείξει την πάγια αντίφαση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής: την αντίφαση εθνικισμού και ενδοτισμού.

1. Κυπριακό

Σήμερα την ευθύνη για το μέλλον της Κύπρου την επωμίζεται καταρχήν η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρα-

τίας, μέλους του ΟΗΕ κ.λπ. Πώς φθάσαμε όμως στο σημερινό αδιέξοδο;

Μετά την αντιφασιστική νίκη το 1945, η μόνη λύση του Κυπριακού, η μόνη σύμφωνη με τις διακηρύξεις των «συμμάχων» και τις αρχές του ΟΗΕ, καθώς και με τις ελπίδες της πλειοψηφίας (τότε!) των κατοίκων του νησιού (93% ψήφισαν υπέρ της Ένωσης σε σχετικό δημοψήφισμα) θα ήταν η Ένωση. Μέλη του ΟΗΕ, η Σοβιετική Ένωση, χώρες που μετείχαν στο κίνημα των αδεσμεύτων κ.λπ. θα ψήφιαζαν υπέρ της Ένωσης, λύσης που θα εξασφάλιζε και τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων. Προφανώς, η αγγλική διπλωματία θα μετερχόταν και τότε όλα τα δυνατά μέσα για να αποκλείσει την Ένωση. Με αυτό το δεδομένο, τι έκαναν οι τότε και οι μετέπειτα ελληνικές κυβερνήσεις; Πρώτα άφησαν να χαθεί

* Το άρθρο αυτό δημοσιεύτηκε στην *Ελευθεροτυπία* στις 28 Δεκεμβρίου. Έκτοτε δεν μεσολάβησε τίποτε σημαντικό, εκτός από το ταξίδι του κ. Καραμανλή στην Άγκυρα. Τι «απέδωσε» αυτή η επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού; Από πολιτική άποψη, και ειδικά σε ότι αφορά τις σχέσεις των δύο χωρών που είναι «σύμμαχοι» και αντίπαλοι εν συμμαχία, τίποτε το ουσιαστικό. Το κυπριακό εγκαταλείφθηκε για άλλη μια φορά, ενώ η «Ελλάδα» συνεχίζει να υποστηρίζει την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ (χωρίς κανείς να της το ζητάει). Όμως, η «επίσκεψη» πρόσφερε νέες δυνατότητες στους επιχειρηματίες μας, οι οποίοι, κατά τα άλλα, και ανέξοδα, κόπτονται υπέρ των «εθνικών δικαίων».

πολύτιμος χρόνος. (Αυτά τα χρόνια εξάλλου είχαν ανάγκη την Αγγλία για να αντιμετωπίσουν τον «εσωτερικό εχθρό»). Στη συνέχεια (1955), έστειλαν στην Κύπρο τον φασίστα Γρίβα για να οργανώσει τον ένοπλο αγώνα. Οι ορδές του Γρίβα δολοφονούσαν Τουρκοκύπριους και αριστερούς. Συνέπεια: οι σχέσεις ειρηνικής συμβίωσης των δύο κοινοτήτων μετατράπηκαν, ως έναν βαθμό, σε σχέσεις εχθρότητας. Την εθνικιστική πολιτική διαδέχτηκε η ενδοτική διπλωματία, η οποία κατέληξε στις λεγόμενες «προδοτικές» συμφωνίες της Ζυρίχης και του Λονδίνου (1959). Η δυνατότητα της Ένωσης είχε ακυρωθεί, μαζί και η προοπτική για ενιαία και ανεξάρτητη Κύπρο. Ακολούθησε το πραξικόπημα της χούντας (1974), η τουρκική εισβολή και η de facto διχοτόμηση.

Έτσι «γίναν τα πράγματα». Τι έκαναν έκτοτε οι ελληνικές κυβερνήσεις; Άφησαν πάλι να χαθεί πολύτιμος χρόνος. Και όταν τέθηκε το πρόβλημα της εισόδου της Τουρκίας στην ΕΕ, η ελληνική κυβέρνηση δεν αξιοποίησε το ισχυρό όπλο του βέτο για να απαιτήσει την άρση της κατοχής και την επανένωση της Κύπρου. Αντί για βέτο, η ελληνική κυβέρνηση συγκατατέθηκε στην υποψηφιότητα της Τουρκίας – μέγιστο δείγμα δειλίας και συμμόρφωσης στις αξιώσεις των «συμμάχων». Έτσι φτάσαμε στο διχοτομικό και μη βιώσιμο σχέδιο Ανάν, το οποίο ενέκριναν μεν τα δύο μεγάλα κόμματα της χώρας μας, αλλά το απέρριψε με ισχυρή πλειοψηφία ο κυπριακός λαός. Μετά το Γρίβα, ο άδοξος ενδοτισμός. Και τώρα

τι; Το πρόβλημα καταρχήν είναι πρόβλημα των Κυπρίων και της κυβέρνησής τους. Αυτό όμως δεν σημαίνει έλλειψη ευθύνης, για σήμερα και για το μέλλον, των ελληνικών κυβερνήσεων. Λοιπόν; Η κατοχή μονιμοποιείται και αλλοιώνεται η σύνθεση του πληθυσμού του νησιού. Στόχος της Τουρκίας είναι η διχοτόμηση και η προσάρτηση τμήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι ΗΠΑ, εξάλλου, (και οι Άγγλοι;) επεξεργάζονται σχέδια αντίθετα με τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας και με την προοπτική της επανένωσης. Εν τω μεταξύ, το θράσος της Τουρκίας και της ηγεσίας του ψευδοκράτους έφτασε μέχρι το σημείο να διαμαρτύρονται για την «απομόνωση» των Τουρκοκυπρίων. Αλλά, στο βαθμό που υπάρχει απομόνωση, αυτή είναι άμεση συνέπεια της κατοχής και της φιλοτουρκικής στάσης της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Ακόμη και ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ, Μπαν Γκι Μουν, έφτασε να ζητάει «την άρση της απομόνωσης των Τουρκοκυπρίων». Μόνη «έξωθεν» φωνή στήριξης της Κύπρου αυτές τις μέρες ήταν οι δηλώσεις του υπουργού Εξωτερικών της Ρωσίας, ο οποίος μάλιστα επέκρινε την έκθεση του Μπαν Γκι Μουν και γενικότερα τη στάση του στο θέμα της Κύπρου.

Ενδιαφέρονται πράγματι οι «ανθρωπιστές» της Δύσης για τους Τουρκοκύπριους; Ας πιέσουν την Τουρκία να αποσύρει τον στρατό κατοχής. Έτσι φτάσαμε σε νεκρό σημείο. Ο χρόνος εργάζεται υπέρ των Τούρκων μικροϊμπεριαλιστών. Προοπτική; Το Φεβρουάριο

οι Κύπριοι θα εκλέξουν νέο πρόεδρο. Η πιθανότατη εκλογή του κ. Χριστόφια θα αποτελούσε στοιχείο για μια ορθή, εθνικά και διεθνιστικά, πολιτική, με στόχο την επανένωση και την ανεξαρτησία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

2. Η περίπτωση της FYROM

Ας δούμε τώρα πώς λειτούργησε η πάγια αντίφαση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής –η αντίφαση εθνικισμού και ενδοτισμού– και στην περίπτωση της FYROM. Η χώρα αυτή (κρατίδιο κατά τους μεγαλοϊδεάτες «μακεδονομάχους» μας) έγινε δεκτή το 1993 ως μέλος του ΟΗΕ. Επί πορτογαλικής προεδρίας, ο τότε υπουργός Εξωτερικών Πινέρο πρότεινε (αρχές του 1992) δύο προσχέδια για τη λύση του «μακεδονικού». Η ηγεσία της FYROM, ανίσχυρη ακόμη, εσωτερικά και διεθνώς, θα δεχόταν, όπως λεγόταν τότε, σύνθετη ονομασία. Αλλά το όνομα «Νέα Μακεδονία» ξεσήκωσε θύελλα διαμαρτυριών από μητροπολίτες, πολιτικούς, ανεύθυνους «μακεδονομάχους». Τόσο η κυβέρνηση της ΝΔ όσο και η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δεν τόλμησαν να πάνε αντίθετα στο ρεύμα. Η στάση της Ελλάδας καθορίστηκε (και τότε) από μικροκομματικούς υπολογισμούς. Οι εσωτερικοί μικροϋπολογισμοί είχαν καθορίσει, γι' άλλη μία φορά, την εξωτερική πολιτική. Ο χρόνος λειτούργησε έκτοτε υπέρ των Σλαβομακεδόνων. Οι πρώην «κουμμουνιστές» ηγέτες της FYROM, μεταλλαγμένοι τώρα από το μαγικό ραβδί της Κίρκης, καθώς και τα

μετέπειτα αμερικανοτραφέντα νεόφυτα έπαιξαν –τι άλλο– το χαρτί του εθνικισμού. Από τον «ήλιο της Βεργίνας» μέχρι το αεροδρόμιο «Μέγας Αλέξανδρος» και τον γελοίο ισχυρισμό ότι είναι απόγονοι του Μεγάλου Αλεξάνδρου, όταν είναι γνωστό ότι τα σλαβικά φύλα άρχισαν την κάθοδό τους στα Βαλκάνια από τα μέσα του 6ου αιώνα, δηλαδή περίπου 1.000 χρόνια μετά την ακμή του βασιλείου των Μακεδόνων. (Για την κλασική Ελλάδα οι Μακεδόνες ήταν βάρβαροι, για τους εθνικιστές της FYROM, ήταν Σλάβοι. Άλλη μια ιδεολογική χρήση της Ιστορίας). Σήμερα η FYROM έχει αναγνωριστεί με το όνομα Μακεδονία από την πλειοψηφία των χωρών-μελών του ΟΗΕ. Οι «Σκοπιανοί» είναι ανένδοτοι. Η ιδέα εξάλλου να χρησιμοποιείται το όνομα «Μακεδονία» για εσωτερική χρήση και να βρεθεί κοινά αποδεκτό όνομα για διεθνή χρήση και γελοία είναι και μη λειτουργική. Τέλος, θα αποτελούσε ακραίο «επίτευγμα» της διεθνούς υποκρισίας. Λοιπόν; Εγκλωβισμένη στη στεία εθνικιστική θέση «ούτε Μακεδονία ούτε σύνθετο όνομα», η ελληνική διπλωματία έδωσε στη FYROM τον αναγκαίο χρόνο για να ενισχύσει τη διεθνή θέση της. Με δεκαπέντε χρόνια άρνησης, μποϊκοτάζ και διαδηλώσεις «αγανακτισμένων» με εθνικιστικά κηρύγματα ιερωμένων, με αλλεπάλληλες συσκέψεις, συναντήσεις και διαβουλεύσεις, φτάσαμε στο σημερινό αδιέξοδο. Πρόσφατα ο κ. Νίμιτς δεν πρότεινε τίποτε ουσιαστικό. Και η ελληνική κυβέρνηση απειλεί τώρα με βέτο για την ένταξη της FYROM στο ΝΑΤΟ και ελπίζει πά-

ντα αφελώς στις ΗΠΑ, οι οποίες έχουν αναγνωρίσει το «κρατίδιο» ως Μακεδονία. [Ο κ. Πάουελ είχε την ευγένεια να μας εξηγήσει γιατί «αναγνώρισε τα Σκόπια» και εξέφρασε τη λύπη του για την απόρριψη του Σχεδίου Ανάν («Καθημερινή», 1η Απριλίου 2007)]. Πολλοί ξένοι και δικοί μας αριστεροί υποστηρίζουν το «δικαίωμα» να διαλέγει ο καθένας το όνομά του. Σύμφωνα! Αλλά χωρίς διαστρεβλώσεις της Ιστορίας, της υπαρκτής πραγματικότητας και χωρίς αλυτρωτισμούς. Οι εθνικιστές της FYROM εξάλλου φαίνεται ότι δέχονται τον ρόλο προτεκτοράτου των ΗΠΑ, όπως και οι εθνικόφρονες αστοί μας πλουτίζουν από τη συνεργασία τους με το «κρατίδο», χωρίς να συνειδητοποιούν την αντίφαση λόγων και έργων. Τλήμων Αρετή!

3. Οι σχέσεις με την Τουρκία

Ο χώρος δεν επιτρέπει μια περιληπτική έστω σκιαγράφηση του προβλήματος. Η ένταση στις σχέσεις των δύο «συμμάχων» είναι γνωστή. Ένα και μόνον ερώτημα: Τι έκαναν όλα αυτά τα χρόνια οι ελληνικές κυβερνήσεις; Εδώ πάντα λειτούργησε ένας ψοφοδεής ενδοτισμός, λες και οι Τούρκοι ήταν ανόητοι να μας κηρύξουν πόλεμο! Έτσι: Συνομιλίες, φιλίες, κουμπαριές, «χαμηλόφωνες» αντιδράσεις. Ελπίδες ότι «η Τουρκία θα καταλάβει, αφού θέλει να γίνει μέλος της ΕΕ»: Δηλαδή; Όταν έπρεπε να χρησιμοποιηθεί το βέτο υπέρ της Κύπρου, δεν χρησιμοποιήθηκε. Τώρα θα χρησιμοποιηθεί; Εν τω μεταξύ, «σύμ-

μαχοι» στο ΝΑΤΟ. «Οικοδόμηση μέτρων εμπιστοσύνης» για δευτερεύοντα θέματα, χωρίς να θίγονται τα ουσιώδη. Η Τουρκία να απειλεί με πόλεμο για τα 12 μίλια, να απαιτεί από την Ελλάδα να αποδεχτεί την ύπαρξη τουρκικής μειονότητας στη Θράκη και «συνδιαχείριση». Και οι «σύμμαχοι» να εξοπλίζονται λες και πάμε για πόλεμο, η Ελλάδα να αγοράζει 450 ρωσικά τανκς και οι δύο χώρες να εξοπλίζονται με F-16, Μιράζ, τανκς, πολεμικά πλοία κ.λπ., σε βάρος και των δύο λαών. Και τώρα ετοιμάζεται η ίδρυση κοινής χερσαίας μονάδας στο πλαίσιο της Δύναμης Ταχείας Αντίδρασης του ΝΑΤΟ! Κολοσσιαίοι εξοπλισμοί με συνακόλουθη οικονομική αιμοραγία τοις του ΝΑΤΟ ρήμασιν πειθόμενοι!

4. Γενικές παρατηρήσεις

Ένα αντιφατικό πλέγμα εθνικισμού και ενδοτισμού χαρακτηρίζει συνολικά την ελληνική εξωτερική πολιτική περίπου τα τελευταία εκατό χρόνια: μικρασιατική εκστρατεία, «Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών», Μικρασιατική Καταστροφή, «κατάσταση πολέμου» με τη γειτονική Αλβανία επί δεκαετίες λόγω αντικομμουνισμού με τις γνωστές συνέπειες για τους Έλληνες της Βορείου Ηπείρου. Καταστροφική πολιτική εθνικισμού και ενδοτισμού σε βάρος της Κύπρου. Παρόμοια πολιτική στην περίπτωση της FYROM. Συμφέροντα και φαντασιώσεις της ηγέτιδος τάξης μας, «προστασία» και σχέσεις υποτέ-

λειας σε έναν ταραγμένον αιώνα, μικρό-ψυχοι, μικροκομματικοί υπολογισμοί, ανικανότητα, όλα αυτά σ' ένα ιστορικά μεταβαλλόμενο πλέγμα καθόρισαν και καθορίζουν τις αντιφάσεις της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. «Είμαστε έθνος ανάδελφον»! Η ρήση του πρώην Προέδρου της Δημοκρατίας δεν ήταν αφέλης. Εξέφρασε μια διαδεδομένη αντίλη-

ψη κακομοιριάς και κουτοπονηρίας. Ως «ανάδελφοι» δεν έχουμε υποστηρικτές! Πάντα μας πρόδωσαν οι ξένοι! Πάντα, ή σχεδόν πάντα, φταίνει οι άλλοι! Να ελπίσουμε ότι κάποτε οι ελληνικές κυβερνήσεις θα θελήσουν να ασκήσουν μια πράγματι εθνική πολιτική, η οποία θα είναι ταυτόχρονα πολιτική ειρήνης και συνεργασίας με τους γειτονικούς λαούς;

Λεωνίδας Βατικιώτης

Προμηνύματα νέας οικονομικής κρίσης

Αντιμέτωπες με τον κίνδυνο να περιέλθει η αμερικανική οικονομία σε μια από τις βαθύτερες οικονομικές κρίσεις ολόκληρης της μεταπολεμικής περιόδου υποδέχθηκαν το νέο χρόνο οι αρχές της χώρας.

Τα μηνύματα είχαν αρχίσει να συσσωρεύονται από το καλοκαίρι του 2007 με τη μορφή της «πιστωτικής ασφυξίας» που αντιμετώπισαν τα σημαντικότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των ΗΠΑ πρωτευόντως, αλλά και της ΕΕ. Οι αρρυθμίες στην αγορά κεφαλαίων εμφανίστηκαν, όταν το σκάσιμο της φούσκας των δανείων χαμηλής πιστοληπτικής ικανότητας στην αμερικανική αγορά ακινήτων, ως αποτέλεσμα της προγενέστερης ανόδου των αμερικανικών επιτοκίων, έφερε στην επιφάνεια

έναν εξαιρετικά επικίνδυνο μηχανισμό επέκτασης των πιστώσεων που είχαν δημιουργήσει από κοινού τράπεζες και κάθε είδους πιστωτικοί οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στη χορήγηση δανείων. Ο μηχανισμός αυτός, με τη μέθοδο της τιτλοποίησης, μετέτρεπε σε εγγυήσεις για νέα δάνεια όσα είχαν ήδη παρασχεθεί με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια φούσκα ιστορικών διαστάσεων, η οποία στηριζόταν στα δάνεια που είχαν φτάσει να χορηγούν (έναντι προκαταβολής της τάξης του 5% της αξίας του ακινήτου) ακόμη και σε άπορους! Τι πιο φυσιολογικό, επομένως, από το να σπάσει κάποια στιγμή αυτή η φούσκα, όταν συγκεκριμένα θα ανακοπτόταν η «πλημμυρίδα καταθέσεων», με την ορολογία του διοικητή της αμερικα-